

Veiligheidsplan verplicht! Primair onderwijs

Scholen zijn sinds 1 januari 2006 verplicht een plan op te stellen voor veiligheid, gezondheid en milieu conform de cao's basis- en voortgezet onderwijs. Dit plan wordt ook wel (school)veiligheidsplan genoemd. Hierin beschrijft een school hoe zij de fysieke en sociale veiligheid in en om het schoolgebouw waarborgt. Zowel preventieve als curatieve maatregelen worden hierin beschreven. In dit informatieblad zet Centrum School en Veiligheid (CSV) voor u uiteen waaraan een schoolveiligheidsplan moet voldoen.

Veiligheidscommissie op De Piramide in Utrecht

Rinus de Graaf is al meer dan dertig jaar onderwijzer op basisschool De Piramide. Sinds deze school in Utrecht aan het project School & Veiligheid meedoet, coördineert hij alle activiteiten in dat kader.

“Een jaar of acht geleden kwam het veiligheidsgevoel bij de kinderen behoorlijk onder druk te staan”, zo vertelt hij. “Dat was de reden om te kijken wat we in dat verband konden gaan doen. Met het project School & Veiligheid hebben we bereikt dat de kinderen zich kunnen uiten en met hun gevoelens ergens naartoe kunnen. En met de jaarlijkse veiligheidsthermometer hebben we de vinger nu goed aan de pols”, aldus Rinus de Graaf.

Veiligheidsplan verplicht

Op basis van de Arboret zijn de onderwijswerkgevers, net als alle andere werkgevers, verplicht een veiligheidsbeleid te voeren. Ook in andere regelgeving (zoals in de Wet op het primair onderwijs) en in het toezichtskader van de Onderwijsinspectie zijn de verantwoordelijkheden van de school verankerd. In aanvulling hierop hebben werkgevers en werknemers in de cao afgesproken dat elke school een veiligheidsplan opstelt.

Binnen de diverse cao's zijn afspraken gemaakt over de sociale veiligheid binnen de school. Hieronder een overzicht van de relevante artikelen:

Statuut Sociaal Beleid

Middelen

Het hebben van een veiligheidsplan op iedere school. Dit veiligheidsplan vormt een onderdeel van het in artikel 11.7 van deze CAO genoemde plan van aanpak.

Artikel 11.5. Veiligheid en het voorkomen van seksuele intimidatie, racisme, agressie en geweld

Lid 1: De werkgever stelt in overleg met de P(G)MR het beleid vast dat gericht is op het realiseren van een gezonde en veilige leer- en werkomgeving binnen de instelling, bedoeld voor alle geledingen. De werkgever evalueert jaarlijks het gevoerde beleid.

Lid 2: Binnen het in het eerste lid bedoelde beleid worden ten aanzien van de werknemers in ieder geval afspraken gemaakt over:

- a. het bewerkstelligen van sociale en fysieke veiligheid;
- b. het voorkomen van seksuele intimidatie, racisme, agressie en geweld;
- c. het voorkomen van ziekteverzuim;
- d. de personeelszorg;
- e. de scholing en begeleiding van werknemers die nodig is met het oog op het realiseren van het voorgaande.

Lid 3: De afspraken als bedoeld in het tweede lid richten zich in het bijzonder ook op:

- a. de werknemers met toezichthoudende taken en de bedrijfshulpverleners;
- b. de facilitering van de bedrijfshulpverleners en EHBO-ers, waarbij uitgangspunt is dat alle kosten -in tijd en geld- voor rekening van de werkgever zijn en dat zittende bedrijfshulpverleners c.q. EHBO-ers geen financieel nadeel ondervinden van deze afspraken.

Bron: Collectieve arbeidsovereenkomst voor het primair onderwijs. Van 1 juli 2007 tot 1 augustus 2009.

Elementen veiligheidsplan

In het veiligheidsplan staan concrete en heldere afspraken over preventieve maatregelen, scholing van medewerkers, de schoolregels en protocollen, en het bevat sancties bij het overtreden van regels:

- Het plan bevat een beschrijving van preventieve maatregelen die getroffen zijn om de veiligheid van leerlingen en personeelsleden te waarborgen en onveilige situaties te voorkomen, zoals: het antipestprotocol; omgangsregels voor kinderen, ouders en personeel; gedragscode voor hulpouders, de jaarlijkse Risico Inventarisatie en Evaluatie.
- Het plan bevat heldere procedures over welke curatieve maatregelen er genomen worden bij ernstige incidenten en regelt de opvang van slachtoffers zowel voor leerlingen als personeelsleden (calamiteitendraaiboek), protocol voor schorsing en verwijdering van een leerling, procedure voor schorsing van personeel, incidentenregistratiesysteem, ongevalmeldingsformulier (Arbeidsinspectie). De school registreert alle incidenten en bespreekt periodiek de analyse van deze cijfers met de medezeggenschapsraad.
- In het plan is na te lezen wie de contactpersoon en de externe vertrouwenspersoon is op school, hoe de klachtenprocedure is geregeld en de gegevens van de onafhankelijke klachtencommissie.
- Werkgevers in het onderwijs zijn verplicht om aangifte te doen van misdrijven jegens kinderen en personeel.
- In de school wordt een veiligheidscoördinator aangesteld.
- Werknemers krijgen scholing in het omgaan met dreigende conflicten.

Voorbeelden veiligheidsplannen

- De Algemene Onderwijsbond (AOB) heeft een stappenplan ontwikkeld voor het veiligheidsbeleid op school: **Veilig onderwijs, het schoolveiligheidsplan**.
- In het boekje **Kiezen, passen en plannen** voor primair en voortgezet onderwijs laten we zien hoe het anders kan: concreet, compact, niet alles tegelijk en het betrekken van iedereen in school.
- Het Vervangingsfonds heeft een **Handboek Beleid Agressie en Geweld** ontwikkeld. Dit hand- en werkboek is een instrument waarmee scholen in het primair onderwijs aan de slag kunnen met het inventariseren, ontwikkelen en opzetten van beleid rondom agressie, geweld, seksuele intimidatie, discriminatie en pesten.
- Het Nederlands Jeugd Instituut (NJI) heeft op zijn site een **gratis checklist** te gebruiken in samenwerking met de **Kwaliteitsteams Veiligheid** die op verzoek gratis op scholen komen.

Controle op het veiligheidsbeleid

De komst van de Wet op de kwaliteitsozorg (1998) verplicht scholen voor basisonderwijs om verantwoording af te leggen over hun onderwijsbeleid in de schoolgids en het schoolplan, dus ook over hun veiligheidsbeleid. Scholen zijn verplicht om het beleid met betrekking tot de veiligheid in de schoolgids op te nemen.

Eisen Onderwijsinspectie

Bij een inspectiebezoek zal de inspecteur zeker naar het schoolveiligheidsbeleid vragen. Volgens de definitie van de Onderwijsinspectie geldt een school als sociaal veilig: "indien de psychische en fysieke veiligheid van leerlingen en personeel niet door handelingen van andere mensen wordt aangetast". De Onderwijsinspectie beoordeelt in haar Periodiek Kwaliteitsonderzoek (PKO) of de veiligheid op een school voldoende gewaarborgd is.

Er worden drie elementen getoetst door de Onderwijsinspectie:

1. Inzicht: Hebben scholen voldoende inzicht in de beleving van sociale veiligheid door leerlingen en teamleden en in de incidenten die zich voordoen? Een veiligheidsthermometer is daar een uitstekend instrument voor, maar ook incidentenregistratie is belangrijk.
2. Preventieve maatregelen: Hebben scholen een veiligheidsbeleid dat deze incidenten zo veel mogelijk kan voorkomen? Wat doet de school om het voor de leerlingen zo veilig mogelijk te maken? Denk aan: sociale vaardigheden, antipestprotocol, en gedragsregels opgesteld voor direct contact en online verkeer.

3. Curatieve maatregelen: Hebben scholen een beleid dat adequaat optreden na incidenten mogelijk maakt?

Als een school twee van deze drie aandachtspunten gerealiseerd heeft, wordt het veiligheidsbeleid voldoende bevonden. Als een school hieraan niet voldoet, wordt dit als element benoemd in het verslag van het onderzoek. Vanwege het risicogerichte onderzoek van de Onderwijsinspectie wordt dergelijk toezicht niet op alle scholen uitgevoerd, maar op die scholen waar incidenten aanleiding geven dit te onderzoeken en op scholen die onderdeel uitmaken van de steekproef voor het Onderwijsverslag.

Meer informatie op de CSV-site

- **Instrumenten** om de veiligheid op uw school te meten vindt u op de CSV-site.
- Uitgebreide informatie over de wet- en regelgeving rondom sociale veiligheid in het onderwijs vindt u in het informatieblad **Veilig omdat het moet**.

Bijlage: Goudse inhoudsopgave/checklist schoolveiligheidsplan

1 Algemeen	Indicator
<p>1.1 Wettelijke bepalingen</p> <p>1.2 Meting/ evaluatie</p> <p>1.3 Sociaal jaarverslag</p> <p>1.4 Visie school veiligheid</p> <p>1.4.1 Leerling-statuu (V.O.)</p> <p>Schoolregels/ klassenregels (P.O.)</p> <p>1.4.2 Schoolreglement</p> <p>1.5 Communicatie van veiligheid</p> <p>1.5.1 Schoolgids</p> <p>1.5.2 Partners</p> <p>1.5.3 Media (V.O.)</p> <p>1.6 Organisatie van veiligheid</p> <p>1.6.1 Veiligheidscoördinator</p> <p>1.7 Leerlingparticipatie bij veiligheid</p>	<p>Uitvoeren van de wettelijke eisen vanuit: Wet op het Primair Onderwijs, Wet op het Voortgezet Onderwijs, Wet op het Onderwijstoezicht, Wet Bescherming Persoonsgegevens, Wet bestrijding seksueel geweld en seksuele intimidatie in het Onderwijs, Arbeidsomstandighedenwet.</p> <p>2-jaarlijks onderzoek naar de veiligheidsbeleving.</p> <p>Verantwoording over gevoerd veiligheidsbeleid</p> <p>Bepalingen ten aanzien van schadeverhaal na vernielingen.</p> <p>Bepalingen ten aanzien van vuurwerk.</p> <p>Benoemen inspanningen van de school</p> <p>Gegevens wijkagent, zorgcoördinator</p> <p>Protocol</p> <p>Taakverdeling preventiemedewerker, zorgcoördinator</p> <p>Beschrijving taken, bevoegdheden en verantwoordelijkheden VC</p> <p>Leerlingen stellen schoolregels op</p>
<p>2 Fysieke veiligheid</p> <p>2.1 Arbeidsomstandigheden</p> <p>2.1.1 EHBO/ BHV</p> <p>2.2.2 Ontruiming, RI&E</p> <p>2.2.3 Bouwveiligheid</p> <p>2.2.4 Inventaris</p> <p>2.2.4.1 Speeltoestellen (P.O.)</p> <p>2.2 Brandveiligheid</p> <p>2.3 Omgevingsveiligheid</p> <p>2.3.1 Verkeersveiligheid (P.O.)</p> <p>2.3.2 Plein, buurt</p> <p>2.4 Vandalisme en inbraak bestendige gebouwen</p> <p>2.5 Toezicht</p>	<p>Namen, bereikbaarheidsgegevens + diploma's</p> <p>Ontruimingsplan</p> <p>Ongevallen registratie</p> <p>Onderhoudsrapport, gebruikersvergunning</p> <p>Namen en bereikbaarheidsgegevens verkeersouders</p> <p>Buurtafspraken</p> <p>PKVW-toets, alarmopvolgingsbedrijf</p> <p>Rooster</p>
<p>3 Sociale veiligheid</p> <p>3.1 Verzuimbeleid</p> <p>3.2 (Digitaal) Pesten</p> <p>3.3 Bedreiging/ agressie</p> <p>3.4 Seksuele intimidatie/ geweld</p> <p>3.5 Alcohol, drugs, wapens</p> <p>3.6 Preventie</p> <p>3.6.1 Sociale vaardigheden</p> <p>3.7 Rouwverwerking</p> <p>3.8 Vertrouwenspersoon</p> <p>3.9 Activiteiten/ excursies</p> <p>3.10 Gezondheid en school</p> <p>3.11 Projecten</p>	<p>Registratie</p> <p>Pestprotocol, training omgang nieuwe media</p> <p>Handelingsprotocol</p> <p>Telefoonnummer vertrouwensinspecteur</p> <p>Handelingsprotocol</p> <p>Trainingen personeel, leerlingen</p> <p>Stappenplan bij overlijden</p> <p>Naam en functieomschrijving</p> <p>Verzekeringpapieren schoolreizen</p> <p>Projectgegevens van 'De gezonde school'</p> <p>Peer-mediation, schoolconsulent, doe effe normaal</p>
<p>4 Incidentenregistratie</p> <p>4.1 Fysieke veiligheid</p> <p>4.2 Sociale veiligheid</p>	<p>Registratie van ongevallen en schadeformulieren</p> <p>Registratie van grensoverschrijdend gedrag</p>